

มาร์ช นเรศวรมหาราช

พงษ์ชัย ไทวรรณศรี

ปกติผมไม่ค่อยชอบชมละครโทรทัศน์เท่าไรนัก...เหตุที่ไม่ชอบก็เพราะเห็นว่า ละครโทรทัศน์บ้านเราทุกวันนี้มีแต่ความบันเทิงเป็นหลัก เรียกว่าเอาแต่ “**ประเทืองอารมณ์**” สารหรือข้อคิดที่จะช่วยให้ “**ประเทืองปัญญา**” นั้นมีน้อยมาก

เนื้อเรื่องก็มีแต่ความฟุ้งเฟ้อ อัจฉาธิษยา หึงหวงพระเอกนางเอกไม่ต้องทำงานทำการอะไร แต่มีฐานะความเป็นอยู่อย่างเศรษฐี เอาแต่เที่ยวเตร่ซิ่งรักหักสวาท ฉากบางฉากขายเรือนร่างผู้หญิง เน้นบทพิศวาสจนไม่คำนึงถึงความเหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย

แต่ๆ ของเราใจแตกเพราะประพัตติตนตามแบบดาราที่แสดงในโทรทัศน์ก็มีไม่น้อย

ยังดีที่ในระยะหลังมีละครโทรทัศน์ที่เป็นเรื่องประวัติศาสตร์มีเนื้อหาสาระและข้อคิดเตือนใจให้คนดูรักษาที่อยู่บ้าง...

แม้จะใส่สีตีไข่สอดแทรกเรื่องราวของเมียน้อยเมียหลวงหึงหวงกันเพื่อเอาใจตลาดอยู่บ้างแต่ก็พอยอมรับได้

อย่างเรื่องกษัตริยาและต่อมาด้วยเรื่อง **มหาราชกู่แผ่นดิน** ทางสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง ๕ ตอนท่อมครึ่งถึงสองท่อม ทำให้ผมต้องใจจดใจจ่อติดตามดูแทบจะทุกคืน

ครับ เรื่องราวที่แสดงถึงความทุกข์ของคนไทยที่ต้องสูญเสียเอกราช จากชาติอิสระกลายเป็นเมืองขึ้น

บูรพพระมหากษัตริย์ไทยต้องทรงจำทนอดกลั้นต่อการถูกหยามเหยียดในฐานะตัวประกัน

อดทนพร้อมกับฝึกฝนเคี้ยวกรำพระองค์เพื่อรอ โอกาสที่จะเป็นผู้ชนะในอนาคต ซึ่งในที่สุดก็ทรงประสบความสำเร็จ นำชาติไทยกลับมาเป็นเอกราชและประกาศศักดาภาพของคนไทยอีกครั้งหนึ่ง

สมเด็จพระนเรศวรมหาราช จึงทรงเป็นวีระบุรุษในดวงใจของชาวไทยทุกคนมาจนถึงปัจจุบัน

วันจันทร์ เดือนยี่ แรม ๒ ค่ำ ปีมะโรง พ.ศ. ๒๑๓๕ คือวันที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงกระทำยุทธหัตถีมีชัยชนะเหนือพระมหาอุปราชา ปิดฉากความยิ่งใหญ่ของหงสาวดี ที่ตำบลหนองสาหร่าย แขวงเมืองสุพรรณบุรี

วันนั้นตรงกับวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๑๓๕ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ รัชกาลที่ ๖ ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงสมเด็จสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ณ สถูป ตำบลดอนเจดีย์ เมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๔๕๖ และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ รัชกาลที่ ๙ ได้เสด็จไปกระทำพิธีเปิดพระบรมราชานุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ณ ตำบลดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๐๒

เพื่อเป็นอนุสรณ์แห่งมหาวีรกรรมครั้งนี้ ทางราชการจึงกำหนดให้วันที่ ๒๕ มกราคม ของทุกปีเป็น “วันกองทัพไทย” ...

ผมเป็นคนเมืองพิษณุโลก มีความภาคภูมิใจที่เกิดมาบนแผ่นดินของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช บริเวณโรงเรียนที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้ก็คือ พระราชวังจันทร์อันเคยทรงเป็นที่ประทับของพระมหากษัตริย์

แม้จะได้รู้จักและซาบซึ้งในเรื่องราวของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชมาเป็นอย่างดีตั้งแต่สมัยเป็นนักเรียน แต่เมื่อมีการนำเอาพระราชวีรกรรมนั้นมาแสดงในรูปของละคร ภาพยนตร์ หรือบทเพลง ก็อดไม่ได้ที่จะต้องติดตามชมเกือบทุกครั้ง

อย่างละคร มหาราชกู่แผ่นดิน ที่กำลังแพร่ภาพอยู่ในขณะนี้...

ผมลองค้นหาเพลงที่เกี่ยวกับสมเด็จพระนเรศวรมหาราช พบว่ามีด้วยกันหลายเพลงทั้งหมดเป็นเพลงประกอบละครและภาพยนตร์ เช่น เพลง **มาร์ชนเรศวร** ผลงานเพลงของ ร.อ.ประยูร ชีรานนท์ จำรูญ หนองจิม ขับร้องคนแรก เพลงนี้ได้กลายเป็นเพลงประกอบภาพยนตร์เสียงศรีกรุงในปี พ.ศ. ๒๔๘๑ (ลำนํ้าแห่งสยาม นายแพทย์พูนพิศ อมาตยกุล)

เพลงจอมกษัตริย์นเรศวร พ.ศ. ๒๔๘๖ ขับร้องโดย ศิริ คุ่มอยู่ และบุญเลิศ เสนาชัย และเพลง “มาร์ชนเรศวรมหาราช” ที่ผมจะนำเสนอกับท่านในฉบับนี้

เพลงมาร์ชนเรศวรมหาราช เป็นเพลงประกอบภาพยนตร์เรื่อง “นเรศวรมหาราช” บริษัทอัศวิน ละครและภาพยนตร์ ของเสด็จพระองค์ชายใหญ่ **พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ยุคล** นำแสดงโดย **ชูชีพ พระขรรค์ชัย และพจนีย์ โปรงภณี** เข้าฉายที่โรงภาพยนตร์เฉลิมไทย เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๐

ผมได้ข้อมูลส่วนหนึ่งมาจากข้อเขียนของผู้ใช้นามปากกาว่า **ณ เพ็ชรภูมิ** จากหนังสือ “เปิดกรุ” สำนักพิมพ์มติชนจัดพิมพ์เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ท่านผู้เขียนเป็นแพทย์ที่ทำหน้าที่อยู่ในกองถ่ายภาพยนตร์เรื่องนี้ที่ป่าแม่ตั้น จังหวัดลำพูน และได้เล่าถึงการถ่ายภาพยนตร์เรื่องนี้ไว้อย่างน่าสนใจ ทำให้ได้ทราบว่า หม่อมปริม บุนนาค เป็นหัวหน้าคณะผู้หญิง สมถวิล มุกดาประกร แสดงเป็นตัวผู้ร้าย เกษา เปลี่ยนวิถี รับบทพระราชมนู ทหารเอก พูลสวัสดิ์ ธีมากร ก็อยู่กับคณะกองถ่ายทำภาพยนตร์ด้วย

ผมไม่ทราบว่า ภาพยนตร์เรื่องนี้ได้รับความสำเร็จมากน้อยเพียงใด แต่เพลงประกอบนั้นได้รับความนิยมกลายเป็นเพลง “ดัง” ที่ต้องทำแผ่นเสียงออกมาจำหน่ายทั้ง ๒ เพลงคือ **มาร์ช นเรศวรมหาราช** และ **กลิ่นรำ**

ค้นพบภาพปกแผ่นเสียงจากหนังสือ “ร้อยปีหนังไทย” ของ โดม สุขวงศ์ และสวัสดิ์ สุวรรณปักษ์ สำนักพิมพ์ริเวอร์บุ๊คส์ จัดพิมพ์เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๕ จึงขออนุญาตนำมาประกอบบทเพลงด้วยครับ

หนังสือเล่มนี้คือเรื่องราวของหนังไทย พิมพ์ด้วยกระดาษอย่างดีมีภาพสีประกอบสวยงามและมีคุณค่า ยิ่ง ท่านที่รักหนังและหนังสือไม่ควรพลาด

ผมคุ้นกับเพลงมาร์ชนเรศวรมหาราช มาตั้งแต่เด็ก โดยได้ยินมาจากสถานีวิทยุกองพลทหารราบที่ ๔ (ว.พล.๔ พิษณุโลก) ซึ่งมีที่ตั้งอยู่ในค่ายสมเด็จพระนเรศวรมหาราชสถานีมักจะใช้เพลงนี้เปิดตอนเปิดสถานีตอนเช้า

ฟังแล้วชอบเพราะมีท่วงทำนองเพลงที่ศีกคักเร้าใจ เนื้อเพลงสละสลวยไพเราะ แต่ไม่ได้สนใจว่าใครแต่ง จนมาทราบในภายหลังว่า **เพลงมาร์ชนเรศวรมหาราช** เป็นผลงานด้านทำนองของ **ครูเอื้อ สุนทรสนาน** คำร้อง **ครูแก้ว อัจฉริยะกุล** สองขุนพลเพลงแห่งสยามประเทศ

เมื่อวงดนตรีสุนทราภรณ์มีอายุได้ ๕๐ ปี ได้มีการจัดทำหนังสือ “สุนทราภรณ์ครึ่งศตวรรษ” เพื่อเป็นที่ระลึกการก่อตั้งวงดนตรี นอกจากเรื่องราวของชาวสุนทราภรณ์แล้ว หนังสือเล่มนี้ได้คัดเลือกเพลงซึ่งถือว่าเป็นเพลงอมตะสุนทราภรณ์มาลงไว้ ๑๐๐ เพลง และหนึ่งในจำนวนนั้นก็มีเพลง **มาร์ชนเรศวรมหาราช** รวมอยู่ด้วย

เพลงมาร์ชนเรศวรมหาราช

นเรศวร พระมหาวีรราชเจ้าจอมไทย กุ้อิสราภาพปราบเสี้ยนหนามไพร
พระด่านต่อตีเทิดศรีอยุธยา พระทรงรบศึกฮึกไปข้างหน้า พระเผด็จศึกเข็ญเช่นฆ่า ปราบปัจจาทุกที่
ได้ชื่อว่าเป็นยอดวีรบุรุษ พระเกียรติเชิงยุทธเฟื่องสุดปฐพี
หาญห้าวเข้ารุก ยุทธหัตถ์ ยุทธวิธีเป็นที่เฉิดฉินท์
หาญ กล้า พระนำทัพไทยรบปัจจา ออกหน้าประจัญ
สิ่งใดขวางกั้น รุกกรอนเข้าพอนพิน บุคเข้าไปประจัญข่มขวัญทันใด
รบรา กล้าตาย พระทรงมุ่งหมายล้างอายให้ไทย แอ้งยุทธสุดใจ
พระรวมชาติไทย สมไทยสืบมา
กอบกู้อิสระยอดวีรชนไทย เชื้อชาติชาวไทยเทิดไว้ด้วยใจศรัทธา

ทุกคน ทุกคนสาบานจะหาญกล้า เหมือนดั่ง
มหาวีระจอมไทยที่เกริกไกรทรงนามนเรศวรนั้นเทอญ

เพลงมาร์ชนเรศวรมหาราชใช้จังหวะมาร์ชเนื่องจากมีเนื้อหาและทำนองที่คึกคักเร้าใจ ในส่วนตอนต้น
ของเพลงหรือ อินโทร ครูเอื้อ สุนทรสนาน ได้ใช้ทำนองเพลงไทยและดนตรีเรียนแบบการเป่าสังข์ซึ่งสมัยโบราณ
ใช้เป่าเวลาที่พระมหากษัตริย์เสด็จออกท้องพระโรงเพื่อแสดงถึงความโอ่อ่า อลังการประหนึ่งมีพระมหากษัตริย์
เสด็จมาประทับอยู่ด้วย

เป็นที่น่าแปลกที่อินโทรของเพลงสดุดีมหาราชา เพลงอมตะของชาติเพลงหนึ่ง ซึ่งครูสมาน
กาญจนะผลิติน แต่งไว้เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๗ มีท่วงทำนองที่คล้ายกับเพลงมาร์ชนเรศวรมหาราชเป็นอย่างมาก
ทำนองที่มีเทพหรือแผ่นเสียงทั้งสองเพลงนี้สองเปิดเปรียบเทียบกันดูได้ครับ

สำหรับเนื้อหาของเพลง ครูแก้ว อัจฉริยะกุล ท่านได้บรรจงเสกสรรร้อยกรองที่ร้อยรัดเข้ากับทำนอง
ได้อย่างดีเยี่ยม ทั้งคำ และความสามารถบรรยายวีรกรรมของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชได้ครบถ้วนโดยใช้อักษร
ไม่กี่ประโยค ทำให้เรามองเห็นภาพวีรกรรมของพระองค์ได้อย่างชัดเจน เช่น

“กู่อสรภาพปราบเสี้ยนหนามไพร พระต้านต่อตีเทิดศรีอโยธยา”

คำว่า พระ เผล็จ คีจ เข็ญ เช่น ฆ่า ปราบ ปัจจา ทุกที คือ การรู้จักใช้คำที่เล่นเสียงกันอย่างสอดคล้องกัน
งดงาม

“หาญ กล้า พระนำทัพไทยรบปัจจา ออกหน้าประจัญ สิ่งใดขวางกั้น รุก รอน เข้าพอนพิน บุกลงเข้าไป
ประจัญข่มขวัญทันใด”

ภาพของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ที่ทรงนำหน้าทหารไทยบุกเข้าโจมตีกองทัพข้าศึกโดยไม่หวั่น
ต่ออันตรายนั้น สร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ทหารไทยอย่างใหญ่หลวง

“พระทรงมุ่งหมายล้างอายให้ไทย...พระรวมชาติไทยสมใจสืบมา...”

ไม่ถึงยี่สิบปีเมื่อไทยเสียเอกราช สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงล้างอายให้คนไทยทั้งชาติด้วยการ
แผ่พระบรมเดชานุภาพไปทั่วสุวรรณภูมิ

บทสุดท้าย ครูแก้วท่านเขียนอาศิรวาทเพื่อเทิดพระเกียรติว่า “ชาติเชื้อไทยเทิดไว้ด้วยใจศรัทธา” และให้
คำมั่นสัญญาแทนคนไทยว่า “ทุกคนสัญญาจะหาญกล้า เหมือนดั่งมหาวีระจอมไทยที่เกริกไกร ทรงนามนเรศวร
นั้นเทอญ..”

วันที่ ๒๕ มกราคม วันกองทัพไทย ขอฝากเพลงมาร์ชนเรศวรมหาราชไว้ในความทรงจำ

WHAT AV มกราคม ๒๕๔๗

หมายเหตุ ขณะเขียนต้นฉบับเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ทางราชการได้กำหนดวันที่ ๒๕ มกราคม
ของทุกปีเป็นวันกองทัพไทย ภายหลังได้เปลี่ยนแปลงเป็นวันที่ ๑๘ มกราคม